

поради обективно-статусното им положение, поради липсата на конкуренция в тази зона те (до преди няколко години) работеха „по-яваш, без да се озорим“. И още нещо, пак в този план. Когато търсеха определена възможност за „пробив“ в даден случай, те никога не залагаха всичко или поне максимално изискуемото в конкретната ситуация, така както и не преживяваха трагично отказа или несполуката в момента.

Между впрочем, тази специфична характерологична черта от професионалната и социалната физиономия и реактивност на ромите е по особен начин регистрируема и в по-отдалечени във времето и пространството процеси и събития, свързани с развитието и функционирането на българската традиционна народна култура и мястото и ролята, които в отделни случаи заемат в тях нашите цигани. Така например в резултат от съответни пертурбации в празнично-обредния живот у нас (относно ролевата ангажираност на хората) се забелязват интересни феномени и процеси. Ако се разгледат поне два вида от конституиращите за традиционната ни народна култура празника – лазаруването и коледуването – ще се забележи, че на много места в страната ни тяхното функционално репродуциране до преди няколко години се свързваше с проявите на ромските деца. Става въпрос за обикалянето на къщите в съответното населено място и получаването от циганетата на дребни подаръци, храни, сладкиши и др. под., в замяна на което те трябва да „отдадат“ необходимата символно-ритуална повествователност от фолклорната органика.

Интересното в случая е, че с течение на времето дейността на ромските деца все повече се редуцираше към „получаването“ и все повече изтласкваше, стесняваше и заличаваше „отдаването“ в амалгамата на празнично-обредния ритуал³⁰. Нещо повече, последните години и десетилетия коледните посещения на циганета рано по блоковете и жилищата бяха изцяло „стерилизирани“ от момента на „отдаването“, на репродуциране на съответния (песенен, декламационен и манипулативен) материал, който всъщност е сакралната и конституираща част на съответния ритуал и празничен процес. Паралелно с това те бяха инструментално и функционално фиксирани и